
[2016-19-RE](#)

CAUSA 2016-19-RE

(Canturri Montanya c/ Comú d'Escaldes-Engordany)

Número de registre 272-2016. Recurs d'empara

Sentència del 14 de novembre del 2016

BOPA núm. 70, del 23 de novembre del 2016

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 13 de juny del 2016, per la representació processal del Sr. Miquel-Àngel Canturri Montanya, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la inactivitat de la jurisdicció ordinària en la causa AD-0018-5/2012, per una presumpta vulneració del dret a un procés degut, en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del "*dret a que la tramitació de la causa no excedeixi d'un temps raonable*", del "*dret genèric a obtenir una decisió, en forma de resolució: sentència*" i del "*dret específic a obtenir la resolució tempestiva perquè la causa sigui jutjada abans que quedi sense objecte i no es frustri el dret del justiciable*", que declari el dret d'aquesta part a obtenir una indemnització per les dilacions indegudes i el "*dret de veure's rescabada de les costes processals (...) davant instància constitucional*", i també davant la instància ordinària, ja que la seva intervenció era preceptiva, d'acord amb les disposicions de l'article 97 de la Llei qualificada de la Justícia. Demana igualment que en cas que es dicti sentència abans del pronunciament de la jurisdicció administrativa, s'insti a aquesta darrera jurisdicció a dictar una sentència en els terminis establerts a l'article 51 de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 6 de juliol del 2016;

Vist l'acte del Tribunal Constitucional del 10 d'octubre del 2016, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara 2016-19-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 14 d'octubre del 2016, per la part recurrent;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 18 d'octubre del 2016, pel Comú d'Escaldes-Engordany;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 20 d'octubre del 2016, pel Govern;

Vistes les conclusions formulades, dintre de termini, per les parts i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Isidre Molas Batllori;

Antecedents

Primer

Una vegada tancat el procediment administratiu, el 9 de gener del 2012, la representació processal del Sr. Miquel-Àngel Canturri Montanya va presentar una demanda jurisdiccional en relació amb la modificació de la unitat d'actuació UA-SUBLE-01, "*El Falguero*" contra el Comú d'Escaldes-Engordany i contra el Govern.

Segon

Seguit el procediment pels seus tràmits, 5 mesos després d'haver-se presentat les conclusions, el 3 d'octubre del 2013, la part demandant va demanar l'impuls del procediment i que es procedís a dictar sentència en els terminis adequats. Posteriorment, el 10 de gener del 2014, va insistir en la demanda en la qual manifestava que temia que el Comú d'Escaldes-Engordany es proposés revisar el POUP de la Parròquia, fet que podria causar que aquest procediment quedés sense objecte i que, per consegüent, es frustrés el seu dret constitucional a obtenir una sentència.

Tercer

Per tal com la Batllia no havia dictat encara una sentència, el 13 de juny del 2016, la representació processal del Sr. Miquel-Àngel Canturri Montanya va interposar un recurs d'empara contra la inactivitat de la jurisdicció ordinària en la causa AD-0018-5/2012, per una presumpta vulneració del dret a un procés degut, en els seus vessants dels drets a obtenir una resolució fonamentada en Dret i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

En primer lloc, la part recurrent exposa la pertinència de la presentació d'aquest recurs d'empara d'acord amb la jurisprudència mateixa del Tribunal Constitucional (veg. sentències del 2 de desembre del 2004, recaiguda en la causa 2004-9-RE, del 15 de desembre del 2014, recaiguda en

la causa 2014-23-RE, i del 13 de juny del mateix any, recaiguda en la causa 2014-10 i 12-RE) en què es declara que contra la inactivitat judicial no hi ha cap altre opció que no sigui insistir en la pretensió i el recurs d'empara.

En segon lloc, al·lega la vulneració del dret a un judici de durada raonable pel fet que des de la presentació dels escrits de conclusions, és a dir, des de que la causa va quedar vista per sentència, han transcorregut 3 anys.

De la jurisprudència mateixa del Tribunal Constitucional es deriven els criteris essencials que permeten determinar el concepte jurídic de durada raonable, concepte que no està prefixat ni en termes temporals, ni amb cànons precisos. Aquests criteris generals que són la complexitat de la causa, l'actitud dels litigants i l'actitud dels poders públics, han de ser adaptats al cas concret i han de poder determinar si el retard és justificable.

En aquest cas, en tractar-se d'un procés judicial contenciós administratiu, la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal estableix uns terminis determinats en la tramitació de la causa. En primer lloc, s'ha sobrepassat el termini d'1 mes previst a l'article 44 de la Llei esmentada, ja que el batlle ponent va efectuar el pronunciament sobre l'admissió o no de les proves amb 9 mesos de retard; en segon lloc, s'han vulnerat els terminis previstos als articles 50 i 51 de la mateixa Llei, els quals estableixen que el Tribunal de Batlles ha de dictar sentència en el termini d'1 mes (15 dies + 15 dies).

La part recurrent afegeix que les dilacions indegudes que s'acaben d'exposar podrien comportar la frustració del dret constitucional d'obtenir una resolució judicial, perquè una possible revisió del POUP d'Escaldes-Engordany podria fer que aquest procés quedés sense objecte. Denegar justícia esperant que l'acte administratiu il·legal pugui ser fet posteriorment de manera legal pel canvi de la normativa constitueix una vulneració del dret fonamental de l'article 10 que va molt més enllà del simple retard per jutjar. En aquest cas, la vulneració seria doble no només per dilacions indegudes, sinó també perquè no es resoldria la demanda.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del "*dret a que la tramitació de la causa no excedeixi d'un temps raonable*", del "*dret genèric a obtenir una decisió, en forma de resolució: sentència*" i del "*dret específic a obtenir una resolució tempestiva perquè la causa sigui jutjada abans que quedi sense objecte i no es frustri el dret del justiciable*", que declari el dret d'aquesta part a obtenir una indemnització per les dilacions indegudes i el "*dret de veure's rescabada de les costes processals generades pel present procediment davant instància constitucional, així com de les costes processals de la demanda a presentar davant la jurisdicció ordinària, inclosos els honoraris d'advocat, per ésser preceptiva la seva intervenció segons preveu l'article 97 de la Llei Qualificada de la Justícia i els de procurador, per ésser raonable la petició de la seva intervenció*". Demana igualment que en cas que es dicti sentència abans el pronunciament de la jurisdicció administrativa, s'insti a aquesta darrera jurisdicció a dictar una sentència en els terminis establerts a l'article 51 de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal.

Quart

El 6 de juliol del 2016, el Ministeri Fiscal va presentar un informe en què manifesta que ateses la naturalesa i la complexitat del procés i l'actitud del recurrent, posades en relació amb la inactivitat processal d'ençà l'últim escrit de conclusions evacuat l'any 2013, cal considerar l'existència de dilacions indegudes d'acord amb els criteris establerts tant per la jurisprudència del Tribunal

Constitucional, com per la del Tribunal Europeu dels Drets Humans.

Amb tot, el Ministeri Fiscal considera que cal modular l'afectació del dret fonamental a un procés de durada raonable, ja que la sentència del 15 de juny del 2016 ha estat efectivament dictada i notificada a les parts intervinents.

El Ministeri Fiscal demana, per tant, al Tribunal Constitucional que admeti a tràmit aquest recurs d'empara i que es constati la vulneració del dret fonamental a un procés de durada raonable i sense dilacions indegudes, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

Cinquè

El 10 d'octubre del 2016, el Tribunal Constitucional va admetre a tràmit la causa, sense efectes suspensius, i seguidament, va trametre la causa a les parts per tal que presentessin les al·legacions que estimessin pertinents.

Sisè

El 14 d'octubre del 2016, la representació processal del recurrent va presentar un escrit d'al·legacions en què manifesta que el 27 de juny del 2016, la Batllia li va notificar la seva sentència del 15 de juny del 2016, la qual ha estat recorreguda en apel·lació, motiu pel qual el punt tercer del suplico del seu escrit de recurs d'empara ha quedat sense objecte. No obstant això, considera que, d'acord amb la jurisprudència mateixa del Tribunal Constitucional, malgrat que la vulneració consistent en la dilació ha deixat de produir-se, la dilació que ja s'ha produït no ha desaparegut, ni ha deixat de tenir els efectes vulneradors del dret constitucional.

Així mateix, aquesta part dóna per reproduïdes totes les al·legacions formulades en el seu escrit de recurs d'empara i demana de nou al Tribunal Constitucional que estimi l'empara sol·licitada.

Setè

El 18 d'octubre del 2016, el Comú d'Escaldes-Engordany va presentar un escrit d'al·legacions mitjançant el qual manifesta que dos dies després de presentar el recurs d'empara, la Secció Administrativa de la Batllia va dictar una sentència en relació amb la demanda presentada contra el Comú d'Escaldes-Engordany i contra el Govern, la qual adjunta. Aquesta sentència ja ha estat apel·lada davant el Tribunal Superior de Justícia.

Considera que per tal com es tracta de la vulneració del dret a un procés de durada raonable, l'objecte d'aquesta causa està relacionat amb l'actuació dels òrgans judicials i no en contra del Comú d'Escaldes-Engordany.

En qualsevol cas la lesió eventual del dret al·legat ja ha cessat, ja que la sentència de la Batllia ha estat dictada i el recurrent torna a tenir ple exercici del seu dret a la jurisdicció.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que tingui per formulades les seves al·legacions.

Vuitè

El 20 d'octubre del 2016, el Govern va presentar un escrit d'al·legacions en què manifesta que no hi ha hagut cap vulneració constitucional en aquesta causa. Després d'exposar els criteris consolidats per la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans, els quals permeten determinar si el temps emprat per la Justícia en dictaminar vulnera el dret a un judici de durada raonable, i després de precisar que el dret esmentat no suposa l'estricta compliment dels terminis processals establerts per les lleis, així com que el caràcter raonable de la durada del procediment ha de ser apreciat mitjançant l'estudi de les circumstàncies del cas concret, el Govern afegeix que és necessari, a més, verificar si la vulneració al·legada ha generat una indefensió. En aquest cas no s'ha posat de manifest un anormal funcionament de la Justícia.

Subsidiàriament, cas de declarar-se la vulneració al·legada, el Govern considera que caldrà analitzar si el dany que el recurrent al·lega és susceptible de ser indemnitzat, així com l'abast d'aquesta indemnització. Precisa que contràriament a allò que al·lega el recurrent, el Govern considera que un dany ha de ser real i efectiu i no traduir-se en meres expectatives o especulacions. Així mateix, indica que el Tribunal de Batlles ja s'ha pronunciat sobre la demanda presentada.

Conclou que partint de l'inici del procediment fins a la data de la sentència esmentada, la durada d'aquest procés judicial, considerant tots els seus tràmits, és raonable, tenint en compte que no s'allunya dels paràmetres de durada mitjana de processos judicials similars.

Per acabar, demana, doncs, al Tribunal Constitucional que desestimi íntegrament les pretensions del recurrent i que declari expressament la seva condemna en costes.

Novè

El 31 d'octubre del 2016, la representació processal del recurrent, el 2 de novembre del mateix any, el Comú d'Escaldes-Engordany i el Govern, respectivament, i, el 3 de novembre també del mateix any, el Ministeri Fiscal, van presentar els seus escrits de conclusions en què reproduïxen les al·legacions i els arguments continguts en els seus escrits anteriors.

Fonaments jurídics

Primer

El dret a obtenir una resolució en Dret mitjançant sentència es va veure satisfet per la sentència del Tribunal de Batlles, Secció Administrativa, del 15 de juny del 2016, dictada amb posterioritat a la presentació d'aquest recurs d'empara. Per tant, el dret del qual es pretenia el respecte en el recurs d'empara està avui ja satisfet, i la lesió produïda ja ha estat esmenada. La sentència que el recurrent reclamava ja s'ha dictat i, per tant, encara que de manera tardana, s'ha donat satisfacció a la demanda del recurrent. El Tribunal Constitucional constata que la lesió causada al dret fonamental del recurrent establert per l'article 10.1 de la Constitució a obtenir una decisió fonamentada en Dret,

ja ha estat remeiada amb la sentència esmentada, raó per la qual no ha de definir-se.

Segon

El dret a un judici de durada raonable de l'article 10.2 de la Constitució no queda afectat pel fet que una resolució judicial ja hagi estat dictada, encara que sigui tardanament. Un dret està contingut en l'article 10.1 de la Constitució i l'altre en el 10.2. El Tribunal Constitucional ha reiterat en les seves resolucions que una aparició tardana de la resolució no repara la lesió generada quan la dilació ja s'ha produït. Com deia aquest Tribunal en la sentència del 12 de novembre del 2007, recaiguda en la causa 2007-16 i 22-RE: "*El fet que el Tribunal de Corts, amb posterioritat a la presentació del primer recurs d'empara, hagués dictat finalment la resolució corresponent, no repara la dilació ja produïda. La vulneració ha deixat de produir-se, però la que ja s'ha produït no queda sanada o reparada per la resolució tardana*".

Aquest raonament també va ser reiterat en el mateix sentit en la sentència del 13 de juny del 2014, recaiguda en la causa 2014-10 i 12-RE que afirmava: "*el fet que la Batllia, amb posterioritat a la presentació del recurs d'empara, hagi dictat finalment la resolució corresponent, no repara la dilació ja produïda. La vulneració ha deixat de produir-se, però aquella que ja s'ha produït no queda sanada o reparada per la resolució tardana*".

Tercer

El recurs d'empara incorpora la petició del recurrent per tal que li sigui garantit el seu dret a un judici de durada raonable previst en l'article 10.2 de la Constitució, el qual manté la seva pròpia autonomia i que cal examinar d'una manera diferenciada. Així, el Tribunal Constitucional ha analitzat els diversos factors al·legats per les parts per tal de poder precisar *ad hoc* el caràcter temporal indeterminat del concepte de "*durada raonable*" i definir quan aquesta és indeguda: sigui per raó de la naturalesa de la causa, la complexitat d'anàlisi de la matèria, el comportament o l'actitud en el procés de les parts o de les autoritats públiques i la durada en causes similars, o fins i tot qualsevol altra causa de justificació o circumstància adient i raonable que pugui ser valorada. La conclusió és que hi ha constància que entre maig del 2013 i juny del 2016 no s'ha produït cap activitat en la causa, malgrat els escrits d'insistència del recurrent.

No constitueix una causa suficient de justificació l'opinió exposada pel Govern en el sentit que el dret a un judici de durada raonable "*no suposa l'estricta compliment dels terminis processals establerts per les lleis*". En principi, la durada raonable apareix sempre condicionada pels terminis processals legals, que són d'obligat compliment, i que s'imposen sobre tots, sigui el Govern, sigui el ciutadà individual.

Si aquest fos el cas el fet se situaria més aviat també en el camp del dret a un "*procés degut*" garantit per l'article 10.1 de la Constitució. Igualment s'escapen també del context les reflexions fetes pel Govern segons les quals "*per tal de constatar un funcionament anormal de la justícia, s'ha de verificar la infracció d'una norma substantiva o processal que generi indefensió a la persona que ho al·lega. Però no qualsevol infracció de norma processal pot qualificar-se de funcionament anormal de la justícia. Únicament aquelles que pel seu abast, continuïtat, gravetat i transcendència hagin de ser identificades amb la referida anormalitat, cosa que no s'ha posat de manifest al cas que ens ocupa*". L'objecte d'aquest recurs no és un tema general sobre el funcionament normal o anormal de la Justícia, sinó aquell de decidir a partir dels fets i de les raons que puguin aportar-se sobre les causes

de la inactivitat processal durant un prolongat període de temps. A partir d'elles aquest Tribunal ha de decidir si ha estat vulnerat el dret fonamental del recurrent a un judici de durada raonable.

És cert que el Govern manifesta que "*la durada del present procés judicial, considerant tots els tràmits, pot ser considerat com un procés en el seu conjunt substanciat durant un període temporal raonable, tenint en compte que no s'allunya dels paràmetres de durada mitjana dels processos judicials similars*". Aquest seria un fet a considerar, però caldria que aquesta afirmació fos més que una opinió sense documentar i que es basés amb dades concretes que permetessin convertir-la en un raonament convincent.

Per consegüent, el Tribunal Constitucional acorda atorgar parcialment l'empara al Sr. Miquel-Àngel Canturri Montanya i acorda declarar la vulneració del seu dret a un procés degut de durada raonable garantit per l'article 10.2 de la Constitució, així com el dret a ser indemnitzat pels perjudicis efectivament soferts pel retard produït en la resolució de la causa AD-0018-5/2012, per part de la Secció Administrativa de la Batllia i per les despeses ocasionades en aquesta causa, inclosa l'assistència lletrada.

DECISIÓ:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

Primer

Estimar en part el recurs d'empara 2016-19-RE interposat per la representació processal del Sr. Miquel-Àngel Canturri Montanya contra la inactivitat de la jurisdicció ordinària en la causa AD-0018-5/2012.

Segon

Declarar que s'ha vulnerat el dret a un procés de durada raonable, reconegut a l'article 10.2 de la Constitució.

Tercer

Declarar que el recurrent té dret a ser indemnitzat pels perjudicis efectivament soferts pel retard produït en la resolució de la causa abans esmentada, per part de la Secció Administrativa de la Batllia, i per les despeses ocasionades, incloses les despeses d'advocat i de procurador.

Quart

Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del Sr. Miquel-Àngel Canturri Montanya, al Comú d'Escaldes-Engordany, al Govern d'Andorra, al president de la Batllia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 14 de novembre del 2016.

Isidre Molas Batllori Dominique Rousseau
President Vicepresident

Juan A. Ortega Díaz-Ambrona Laurence Burgorgue-Larsen
Magistrat Magistrada